

Ἀλληθωρίζω: Μὴν τὴν τρανήξῃς ἴσα πάνου καὶ βγῇ ἄμορα, γιατί θὰ γουρλοτηράῃ τὸ παιδί, θὰ γκαβοτηράῃ (ἄμορα = ἐν κακῇ καταστάσει).

γρυλλούδα ἡ, Κρήτ. ἀγρυλλούδα Κρήτ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ ὕ λ λ ο ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ο ὕ δ α.

Τὸ φυτὸν Κάρδος ὁ κατανεύων (Cardus nutans) τῆς οἰκογ. τῶν Συνθέτων (Compositae).

γρυλλούνα ἡ, Κύθηρ.

Ἐκ τοῦ οὗς. γ ρ ὕ λ λ ο ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ο ὕ ν α.

Γ ρ υ λ λ ο ὕ δ α, τὸ ὅπ. βλ.

γρύλλωμα τό, Κρήτ. (Κίσ. κ.ά.) γρύλλωμα Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γρύλ-λωμαν Κύπρ. — Λεξ. Βάιγ. Δημητρ. γκρούσμα Μακεδ. (Ἐράτυρ.) γρούλ-λωμα Σύμ. γούρλωμα Μῆλ. Πελοπ. (Γαργαλ. Κορινθ.) — Λεξ. Περίδ. Βυζ. Πρω. Δημητρ. γούρλουμα Ἡπ. (Πλατανοῦς.) Μακεδ. (Βόιον) γκύρλωμα Ἡπ. (Κόνιτς.) γκούρλουμα Θεσσ. (Καλαμπάκ. Λάρ.) Θράκ. (Αἶν. Σουφλ.) Μακεδ. (Γρεβεν.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ υ λ λ ὶ ν ω. Ὁ τύπ. γ ρ ὕ λ λ ω μ α καὶ εἰς Σομ.

1) Τὸ ὑπερβολικὸν ἄνοιγμα τῶν ὀφθαλμῶν Θράκ. (Αἶν. Σουφλ.) Κρήτ. (Κίσ. κ.ά.) Κύπρ. Μῆλ. Πελοπ. (Γαργαλ. Κορινθ.) Σύμ. — Λεξ. Βάιγ. Περίδ. Βυζ. Πρω. Δημητρ.: *Ῥόα* εἶδε τὸ γούρλωμα τοῦ ματιῶνε τον, ἔγινε ἄρατη (=ἔφυγε ταχέως) Γαργαλ. Μόνο τὸ γρύλλωμα τῶν ἀμμαθιῶν δὸν νὰ δῆς, καταλαβαίνεις εἶδα κακὸς ἀποῦ ναι Κίσ. 2) Ὁ στραγγαλισμός, ἡ διὰ τῶν χειρῶν ἀπόπνιξις ἡ ὁ πνιγμός ἐξ ἄλλης αἰτίας Ἡπ. (Κόνιτς.) Θεσσ. (Καλαμπάκ. Λάρ.) Μακεδ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.): *Ἰσὺ θέλ'ς γκούρλουμα Καλαμπάκ. Θέλει γρύλ-λωμα τὸ κακοθάνατο μ' εὐτὰ βὸ διάη γ' ἤλεε* Ἀπύρανθ. *Ὁλο godnā καὶ θὰ πάη μὲ γρύλλωμα αὐτόθ. Γρύλλωμα!* (ἀρὰ λεγομένη δι' ἄνθρωπον ἡ ζῶον ποὺ φωνάζει ἡ βήχει, ἐννοεῖται νὰ τοὺς εὖρη πνιγμός, θάνατος ἐκ πνιγμοῦ) αὐτόθ. *Γρύλλωμα νὰ βγάλῃς!* (ἀρὰ) αὐτόθ.

γρυλλωμός ὁ, Ἄνδρ. Κρήτ. (Κίσ. κ.ά.) γρυλλωμός Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γουρλωμός Μῆλ.

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ υ λ λ ὶ ν ω.

1) Γ ρ ὕ λ λ ω μ α 1, τὸ ὅπ. βλ., Ἄνδρ. Κρήτ. (Κίσ. κ.ά.) Μῆλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.): *Ὡ, ὁ γρυλλωμός τῶν ἐμμαθιῶν δὸν!* Ἀπύρανθ. *Σ τὸ γρυλλωμὸ πὸ γρυλλῶσα δὸ ζῶ', φύα dre-xāta κ' ἤρθασι νὰ μοῦ τὸ ποῦσι αὐτόθ. Εἶδα ναι ὁ γρυλλωμός σου κακορρίζε, ὅδε μανίζεις, νὰ θώρεες τὴ μούρη σου, νὰ φοβᾶσαι ἤθελες* Κίσ. 2) Γ ρ ὕ λ λ ω μ α 2, τὸ ὅπ. βλ., Νάξ. (Ἀπύρανθ.): *Εἶδα γρυλλωμός κ' εὐτός! Λέ βορεῖ καθόλου νὰ μιλῇ!*

γρυλλώνης ὁ, Πελοπ. (Σουδεν.) γκρυλλώνης Ἡπ. (Δρόβιαν.) γκυρλώνης Ἡπ. (Δέλβιν. Δρόβιαν. Ἰωάνν.)

Ἐκ τοῦ ρ. γ ρ υ λ λ ὶ ν ω.

1) Γ ρ υ λ λ ὶ ν ω μ α τ ῆ ς 1, τὸ ὅπ. βλ., Ἡπ. (Δρόβιαν.) Πελοπ. (Σουδεν.) 2) Φανταστικὸν φόβητρον τῶν παιδίων, ἔχον προεξέχοντας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς ἐκφοβισμόν Ἡπ. (Δέλβιν. Δρόβιαν. Ἰωάνν.): *Ερχεται ὁ γκυρλώνης!* Δέλβιν. *Θὰ σὲ πάρῃ ὁ γκρυλώνης* Δρόβιαν. *Συνών. μ π α μ π ο ὕ λ α ς.*

γρυλλώνω Ἄνδρ. Κέρκ. Κρήτ. (Ἀγίος Γεώργ. Ἀμάρ. Ἡράκλ. Μαλάκ. Μεραμβ. Μουστάκ. Νεάπ. Πεδιάδ. Ραμν. Ρέθυμν.) Κυθηρ. Πελοπ. (Μεσσην.) Χίος (Ἐγρηγόρ.) Τῆν. κ.ά. — Κρήτ. Ἔστ. 4,27 γρυλλώνω Νάξ. (Ἀπύρανθ.) γρυλλών-νω Ἰκαρ. Κάμπ. Κύπρ. (Πεδουλ. κ.ά.) Μεγίστ. Σύμ. Τῆλ. γρυλλώνου Πελοπ. (Κίτ. Μάν.) Τῆν. (Πάνορμ.) γρυλ-λῶν-νω Κάμπ. Ρόδ. γρ'λώνω Πάρ. (Λεῦκ.) γλυ-ρώνω Κρήτ. (Κίσ. Σέλιν. κ.ά.) γλυρών-νω Πάτρ. γλυρώνου Μακεδ. ἀγρυλλώνου Κυδων. Λέσβ. γκρυλώνω Ἡπ. (Δρόβιαν.) — Δ. Σολωμ. 337 — Λεξ. Δημητρ. γκρυλώνου Ἡπ. (Πάπιγκ.) Λέσβ. Στερελλ. (Γραν.) ἀγκρυλώνου Στερελλ. (Περίστ. — Μ. Στεφανίδ., Ὁρολογ. δημῶδ., 21 γκρ'λώνου Μακεδ. (Καστορ.) γκρυρώνου Μακεδ. γκρυώνου Μακεδ. (Ἐράτυρ.) γκλυρώνου Μακεδ. ἀγρυλώνου Λέσβ. γρουλώνω Πελοπ. (Ἄρν. Ζελίν. Καλάμ.) Χίος γρουλώνου Λέσβ. Λυκ. (Λιβύσσ.) Σάμ. γρουλλών-νω Κῶς Μεγίστ. Σύμ. Τῆλ. γουρλώνου πολλαχ. γουρλών-νω Μεγίστ. γουρλώνου Εὔβ. (Βρύς.) Ἡπ. (Κουκούλ. Πλατανοῦς.) Κυδων. Λέσβ. Μακεδ. (Δαμασκην.) Πελοπ. (Κίτ. Μάν.) Στερελλ. (Ἀχρυ.) γουρλών-νου Εὔβ. (Ἀνδρων. Κουρ. Ὁξύλιθ.) γκουρλώνω πολλαχ. γκουρλώνου πολλαχ. βορ. ἰδιωμ. σγκουρλώνου Θεσσ. (Κακοπλεύρ.) γκυρ-λώνω Ἰων. (Βουρλ.) γκυρλώνου Ἡπ. (Ζαγόρ. Κουκούλ. Κωστάν.) Στερελλ. (Κλόν. Τριχων. Φθιώτ.) γκ'ρλώνου Ἡπ. (Κόνιτς.) γκλυρώνου Μακεδ. (Βλάστ. Δαμασκην. Κοζ. Πεντάπολ.) γουργώνω Καππ. (Φάρασ.) Ἀόρ. ἐγρυά-λωσα Χίος (Πισπιλ.) Μετοχ. γρυαλ-λωμένος Χίος (Πισπιλ.)

Τὸ Βυζαντ. ρ. γ ρ υ λ λ ὶ ν ω, βλ. Συναξ. γαδάρ. στ. 299 (ἐκδ. Wagner σ.120) «ἄνοιξε τὰ ὀμμάτιά σου, γρύλλωσ' τα ὅσον ἔχεις» καὶ στ. 308 σ. 121 «ἀγρυλλώνει ὁ λύκος νὰ ἰδῇ τὸ πότε νὰ λθῇ χάρις».

Α) 1) Μὲ ἐνεργ. καὶ παθητ. σημασίαν, μεταβ. καὶ ἀμτβ., ἀνοίγω ὑπερμέτρως τοὺς ὀφθαλμοὺς μου ἐκ διαφόρων λόγων σύνθηθ.: *Γούρλουσι τὰ μάτια νὰ δῇ καλὰ Μακεδ. (Βόιον). Ὁ νέος παππᾶς ποὺ μᾶς ἤρθε, ὅταν μιλήρ, γουρλώνει τὰ μάτια Πελοπ. (Κοντογόν.) Μόλις μ' εἶδι ἄξαφνα, γούρλουσι τὰ μάτια τ' Εὔβ. (Ἀγία Ἀνν.) Ἀμα θυμώσῃ, γρυλλώνει τὰ μάτια του Πελοπ. (Κίτ. Μάν.) Εἶδεν κἄτιμ μάθκια γρυλ-λωμέν-να ποὺ τὸν θυμὸν του Κύπρ. (Πεδουλ.) Ἡγούρλουσι τὰ μάτια τ', σὰν ἡμαθι ποὺς τοὺν βρίζουν Τῆν. Τὸ γκούρ-λωσε τὸ μάτι ἀπὸ τὴν πείνα Πελοπ. (Σκορτσιν.) Ἀγκρυ-λώνου τὰ μάτια μ' ἀπ' τοὺν πόνου Στερελλ. (Περίστ.) Ἐ-γρύλ-λωσεν τὰ ἀμ-μάθκια του τζ' ἔκαμέν τα σὰν τὲς πουργ-νέλ-λες Κύπρ. Τὰ μάτια του εἶναι γκουρλωμένα σὰν τοῦ βάθρακα Πελοπ. (Δάρ.) *Τί τὰ γκούρλουσις τὰ μάτια σὰ νὰ νὰ σὶ κᾶνα ψουφάλογου; Μακεδ. (Δασοχώρ.) Γκούρλουσα τὰ μάτια κὶ σκιᾶχ' καὶ τοὺ μ' κρὸ Στερελλ. (Γραν.) Τί γκούρ-λουσις ἔτ' κὶ σκιᾶζουμι; Θεσσ. (Μοσχᾶτ.) Τί τὰ γκυρλών'ς ἔτ' τὰ μάτια; λὲς θὰ σὶ σκιαχτοῦμι; Ἡπ. (Κουκούλ.) Μ' γκούρλουσι τὰ μάτια τ', π' κατ' ῥήθ' κα ἀποὺν τοὺ φόβον μ' Ἡπ. (Ζαγόρ.) Μὴ γρυλλώνῃς τοσονά τ' ἀμάτες σου, για-τὶ φοβοῦμαι νὰ σὲ ξανοίξω Κρήτ. (Μαλάκ.) Γρυλλώνει κα-λὰ - καλὰ, ὅδε σὲ θωρῇ καὶ τότε φοβᾶσαι Κρήτ. (Ραμν.) Μικρὸ ναι τὸ κοπέλι, μὰ γρυλλώνει καὶ ξανοίγει γύρου-γύ-ρου νὰ δῇ εἶδα γίνεται αὐτόθ. Ἐγρύλλωσε τὰ μάθκια δὸν καὶ τὰ κάμε σὰ δὸν ἀνηφορᾶ (ἀνηφορᾶς=ἡ κυκλικὴ ὁπὴ εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ τοίχου τῆς ἀχυροκαλύβης, ἀπ' ὅπου ρίπτουν τὴν τροφὴν εἰς τοὺς χοίρους) Κρήτ. (Ἡράκλ.) *Εἶδα μεῦ γλυ-ρώνεις; Θαρεῖς πὼς θὰ σὲ φοβηθῶ; Κρήτ. (Κίσ.) Ἀμα μανί-ση, γλυρώνει σὰ δὸ σκύλλο (μανίση = θυμώση) αὐτόθ. Προ-χθὲς μοῦ ἐδιάβηκε μπροστά μου καὶ μοῦ ἐγρύλλωνε τὰ μάτια Κέρκ. Τοῦ γρύλ-λῶσα κ' ἐφοβήθη Ρόδ. Μοῦ γρύλλωσε***

